

HEMMA I KYRKSLÄTT

SAMMANDRAG

KYRKSLÄTTS ARKITEKTURPOLITISKA PROGRAM 2017

VAD ÄR ETT ARKITEKTURPOLITISKT PROGRAM?

Ni håller framför er Kyrksläotts första arkitekturpolitiska program, kort och gott a-poli. Det är ett arbetsredskap i planeringen, med vilket man kan förbättra kvaliteten på den byggda miljön på lång sikt.

En högklassig byggd miljö är en av kommunens attraktionsfaktorer såväl med tanke på invånare som på företagare. Den byggda miljöns långsiktiga och konsekventa förbättring av kvaliteten fordrar medveten arkitekturpolitik. Syftet med arkitekturpolitiken och det arkitekturpolitiska programmet är att stöda och vägleda uppkomst, utveckling och bevarande av god byggd miljö. Målet är att skapa en kvalitativ, tidsmässigt varvad byggd miljö som förnyas på ett hållbart sätt, som är bunden till sin plats: till det karakteristiska byggnadsbeståndet och landskapet i varje tätort, by och område.

Både byggandet och skötseln av byggd miljö bör ses som ett slutresultat av en lång flerstegsprocess: en process som börjar med att vara medveten om den byggda miljön, att observera, bedöma och uppskatta den, och som upphör med byggande och skötsel av den byggda miljön. Kyrksläotts arkitekturpolitiska program strävar efter att väcka och driva allmän diskussion och att alla själv, både vuxna och barn, funderar på vår gemensamma byggda miljö: dess historia, nuläge och framtid. Kyrksläotts arkitekturpolitiska program berör alla kommuninvånare, förtroendevalda och myndigheter, samfälligheter och föreningar, byggherrar, byggare och andra företag som är verksamma i kommunen samt ägare till fastigheter i Kyrkslätt.

Det arkitekturpolitiska programmet berättar hur vi ser på den byggda miljön i Kyrkslätt: hurdan den har varit, hurdan den är nu och hurdan vi vill att den ska vara i framtiden. Det arkitekturpolitiska programmet består av målsättningar och åtgärder med vilka målen uppnås. Åtgärderna kan vidare delas in enligt vem som ansvarar för dem. Syftet är att i fortsättningen bedöma det arkitekturpolitiska programmens funktion och effekt varje fullmäktigeperiod.

Det arkitekturpolitiska programmet är inte en med markanvändnings- och bygglagen förenlig plan som skulle ha samma rättsverkningar som till exempel lagakraftvunna planer eller byggnadsordningen. Den bör ses mer som ett stöd och kompletterande utvecklingsdokument för ovanstående.

– LÅT BYGGANDET FORTSÄTTA!

Bredbergets bostadsområde, Tolls station, Vuorenmäen koulu, Veikkola, Jorvas planskilda anslutning och Ericssons arbetsplatsområde

Kyrslätts kyrka, Masaby kyrka, Haapajärvi kyrka, Ostoskeskus Kirsikka

Flervåninghus i Herrgårdsstranden, Bostadsgård på bostadsområde i Smedsede, Närbutiken i Tolls, Flervåninghus på Rågövägen

RIKTLINJER FÖR DET ARKITEKTURPOLITISKA PROGRAMMET

HUVUDPRINCIPER

I Kyrkslätt byggs användbar, hållbar och vacker miljö.

Användbarhet, hållbarhet och skönhet har definierats som mål för gott byggande redan i antikens Rom (Vitruvius). Även i Kyrkslätt bygger man genast ordentligt. Det betyder att den byggda miljön är användbar, hållbar och vacker i enlighet med principerna för hållbar utveckling.

I Kyrkslätt bygger man omsorgsfullt och med omtanke.

Den byggda miljön i Kyrkslätt byggs med omsorg. Därför reserveras tillräckligt med tid och ekonomiska resurser för planläggning, byggnadsplanering och byggande, handledning och övervakning av dem, hörande av olika parter, politiskt beslutsfattande, underhåll och skötsel av den byggda miljön samt bedömning av genomförande.

TYNGDPUNKTERNA

Följande anses speciellt viktigt i byggandet av Kyrkslätt

- upplivning av tätorter och byar i samarbete med näringslivet
- anpassande av nybyggnader till det gamla byggnadsbeståndet, naturen och landskapet
- främjande av ekologiskt hållbart byggande
- möjliggörande av trivsam, smidig och tillgänglig rörelsemiljö
- satsning på planering, konst och arkitekturfostran

KÄNNETECKNANDE DRAG

I Kyrkslätt byggs en urban miljö som innefattar

- tätare och högre byggande på centrumområden och i stationsområden
- mångsidiga offentliga stadsutrymmena och byggnader
- korta avstånd mellan olika funktioner och platser.

I Kyrkslätt byggs en landsbygdmiljö som innefattar

- byar och kulturlandskap
- mångsidigt och naturnära byggande samt byggnader för landsbygdsnäringsar
- trivsamma småhusområden och fritidsbosättning.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

Högklassigt byggande i Kyrkslätt fordrar

- noggrant inriktad planering i rätt tid
- mod att prova nya lösningsmodeller
- eget initiativ och invånaraktivitet
- samarbete över verksamhetsgränserna

Kyrkslätt byggs steg för steg.

Kyrksläotts arkitekturpolitiska program 2017 innefattar sju åtgärder. Genomförandet av dem utvärderas i samband med uppdateringen av det arkitekturpolitiska programmet.

1) En prosent till konsten

Kommunen reserverar anslaget separat projektvis när man beslutar om markanvändningsavtalsersättningarna samt om anslagen som reserverats för byggande av offentliga byggnader och områden till att producera konst till en offentlig byggnad eller ett planeringsområde både inom- och utomhus till de platser som kommunen bestämmer.

2) Planeringstävlingar

Kommunen ordnar regelbundet eller försöker ordna planeringstävlingar och beställer idéplaner gällande planering av markanvändningen på centrala områden och planering av betydande offentliga byggnader.

3) Hållbarare utveckling

Kommunen skaffar mer information om energieffektivitet i planläggning, delar information om byggnadsplaneringens energieffektivitet samt fordrar vid behov energieffektivitet i markanvändningsavtal och tomtöverlåtelser. Vid alla planering och allt byggande fästs särskild uppmärksamhet vid byggnadernas fukttekniska funktionssäkerhet under hela livscykeln. Inom offentligt byggande gynnar kommunen lösningar med litet kolspår.

4) Lättnader i experimentellt byggande

Kommunen planlägger och reserverar lämpliga tomter för olika typer av experimentellt byggande så som nollenergibyggande, gruppbyggande eller användning av förnybara byggmaterial och vid behov beaktar dem i villkoren för tomtöverlåtelse och i priserna.

5) Lär känna lokarhistorian

Kommunen förbättrar tillgängligheten till lokalhistoriska uppgifter genom att lägga ut uppgifter om inventering av den byggda kulturmiljön och arkeologiska inventeringar på sin webbplats och genom att samla in uppgifter om objekten till geoinformationsmaterial till kommunens interna och allmänna karttjänst, för bl.a. invånares, skolors, föreningars och företags bruk.

6) Förstärkande av invånarnas delaktighet

Invånarna engageras i idéproduktionen och utvecklingen redan då områdesplaneringen inleds. Kommunen samlar med olika metoder regelbundet in respons av invånarna på bostadsområdena för förbättring av planering och genomförande.

7) Kyrksläotts arkitekturgärning

Kommunen utser en gång per fullmäktigeperiod ett arkitektoniskt högklassigt byggnadsobjekt – en byggnad eller ett område – till Kyrksläotts arkitekturgärning.

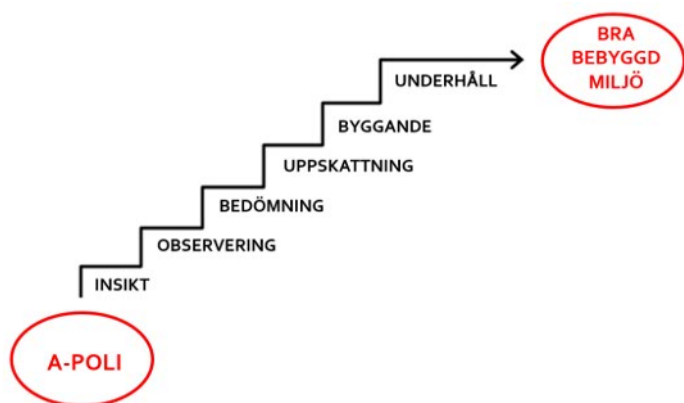
a

A

a

HUR SKA DEN BYGGDA MILJÖN I KYRKSLÄTT UTVECKLAS?

BRA PÅ EN GÅNG

HUVUDPRINCIPER

I KYRKSLÄTT BYGGS ANVÄNDBAR, HÅLLBAR OCH VACKER MILJÖ.

I Kyrkslätt bygger man genast ordentligt. Med ordentligt avses att den byggda miljön är resultat av god planering och är av hög kvalitet: hållbar, användbar och vacker.

Den byggda miljön är användbar.

Den byggda miljön ska stödja människans verksamhet. De byggda ramarna kan inte garantera att någon viss verksamhet uppstår och fortsätter, men de kan hindra detta. En användbar byggd miljö är ändamålsenlig och praktisk och därför fungerande. Eftersom en användbar byggd miljö skräddarsytts för sina användare, är den också ekonomisk - det finns inget onödigt.

Den byggda miljön är också hållbar.

En ekologiskt hållbar byggd miljö beaktar människans beroende av klimatet och naturen. Strukturell hållbarhet garanterar hälsan och säkerheten för användarna. En tidsmässigt hållbar byggd miljö är också då den åldras användbar och vacker, sådan som man vill att ska användas länge.

Den byggda miljön är dessutom vacker.

Vacker byggd miljö får användarna att trivas och känna sig som hemma. Vacker byggd miljö ger upplevelser och glädje i livet, den kan trösta och skapa även mental trygghet. Därför bildas i en vacker byggd miljö lätt favoritplatser för var och en, platser man vill besöka och där man vill vara.

I KYRKSLÄTT BYGGER MAN OMSORGSFULLT OCH MED EN TANKE.

Den byggda miljön i Kyrkslätt byggs med omsorg och man tar hand om den. Därför reserveras tillräckligt med tid och ekonomiska resurser för planering och byggandets alla skeden: för planläggning, kommunal teknik, planering och byggande av allmänna områden och byggnader samt styrning och övervakning av dem. Dessutom reserveras tillräckligt med tid för växelverkan mellan de olika parterna, politiskt beslutsfattande, underhåll och skötsel av den byggda miljön samt utvärdering av genomförandet.

Reservering av tillräcklig tid för planering och byggandets olika skeden är även ekonomiskt sett en lönsam investering eftersom slutresultatet är en högklassig byggd miljö som håller längre i användning. Dessutom då användarna trivs, känner de att miljön är deras och förbinder sig för sin del till att underhålla och sköta miljön, vilket förlänger den byggda miljöns bruksålder. På så sätt uppstår en positiv cirkel i byggandet: man liksom kämpar för bra kvalitet och fungerande lösningar i byggandet.

Det lönar sig att satsa speciellt på planeringen, eftersom det är billigt jämfört med kostnaderna för den byggda miljön under hela dess livscykel. Planeringens, byggandets och användningens dimensionsklass och andel av de totala kostnaderna för den byggda miljön kan redogöras genom talserien 1 - 10 - 100 (planering - byggande - användning, underhåll och reparation). Det är alltså mycket dyrare att reparera dåligt byggd miljö än att planera bra. Med hjälp av god planering kan man också minimera kostnaderna för användning och serviceåtgärder.

Utsikt mot kommuncentrum från Prästgårdsbackens berg, Bänk som gjorts som elevarbete, utställning i kommunhuset maj 2014, Bostadshus i Herrgårdsstranden

Sarfviks gårds före detta ladugård, Obbnäs garnison, Utvidgningen av Sjöökulla inlärningscenter

TYNGDPUNKTSOMRÅDEN

FÖLJANDE ANSES SPECIELLT VIKTIGT I BYGGANDET AV KYRKSLÄTT...

...UPPLIVNING AV TÄTORTER OCH BYAR.

I Kyrksläotts tätorter och byar byggs planerat och tillräckligt med bostäder samt trafik- och dataförbindelser, eftersom invånarna för med sig mer service, arbetsplatser och hobbyverksamhet på området.

...ANPASSANDE AV NYBYGGNADER TILL NATUREN, LANDSKAPET OCH DET GAMLA BYGGNADSBESTÅNDET.

I Kyrkslätt grunder sig byggandet alltid på byggplatsens naturförhållanden: på jordmånen, terrängens former, vattenhushållningen, vegetationen och mikroklimatet. Dessutom planteras byggandet alltid i sitt landskap och är klart underordnad landskapsmässigt betydande kulturmiljöer. Byggandet anpassas alltid genomtänkt också till det omgivande byggnadsbeståndet och särskilt till kulturhistoriskt betydande och skyddade byggnader och områden utan att skapa stilkopior från tidigare tidsperioder. På stadsbildsmässigt och funktionellt viktiga platser kan man genomtänkt och motiverat avvika från det omgivande byggnadsbeståndet.

...FRÄMJANDE AV EKOLOGISKT HÅLLBART BYGGANDE.

Kyrkslätt byggs eko- och energieffektivt så att man utnyttjar gamla byggnadstraditioner och ny teknologi, så att det går åt så lite naturresurser och energi som möjligt och så att de utnyttjas så effektivt som möjligt både i byggandet och i användningen, underhållet och skötseln av den byggda miljön. Inom offentligt byggande gynnar kommunen lösningar med litet kolspår.

...MÖJLIGGÖRANDE AV TRIVSAM, SMIDIG OCH TILLGÄNGLIG RÖRELSEMILJÖ.

I Kyrkslätt byggs enhetliga ruttor som lämpar sig för olika typer av transportation och olika vandrare. Rutterna erbjuder rörelseglädje på vägen till jobbet, skolan och för att utträta ärenden samt möjligheter till olika idrotter.

...SATSNING PÅ PLANERING, KONST OCH ARKITEKTURFOSTRAN.

I Kyrkslätt är bra planerad redan hälften byggd, högklassig planering hör till alla skeden inom byggandet och konst är en del av byggandet. Genom arkitekturfostran i skolan förstärks barns och ungas rötter i hemkommunen och så skapas framtidens byggare.

TILLVÄGAGÅNGSSÄTT

HÖGKLASSIGT BYGGANDE I KYRKSLÄTT FORDRAR...

...NOGGRANT INRIKTAD OCH TIDSBESTÄMD PLANERING.

Planering, byggande, underhåll och skötsel resurseras och tidsbestäms i Kyrkslätt i god tid på förhand. Särarten för de olika platserna i Kyrkslätt beaktas på alla nivåer i planeringen ända från planläggningen till planeringen av byggnader, gator, parker och detaljer. Planeringsresurser används i Kyrkslätt mest på de områden och byggnader som har flest ramvillkor och effekt på planeringen: på tätorter, deras centrumområden och övriga funktionella knutpunkter samt offentliga byggnader.

...MOD ATT PROVA NYA LÖSNINGSMODELLER.

Kyrkslätt är en föregångare inom byggande. I Kyrkslätt provar man inom byggandet fördomsfritt men genomtänkt på olika nya typer av lösningar för finansiering och genomförande, energiproduktion, utrymmen, konstruktioner, former, material och färger. Som bäst fungerar provfälten inom byggandet som visitkort för Kyrkslätt.

...EGET INITIATIV OCH INVÅNARAKTIVITET.

I Kyrkslätt bär var och en ansvar för den gemensamma byggda miljön genom att delta i planläggningen, planeringen, byggandet, underhållet och/eller skötseln av den till exempel genom invånarmöten, byplaner, byggande i grupp eller s.k. självbyggande eller olika talkon.

...SAMARBETE ÖVER VERKSAMHETSGRÄNSERNA.

Kyrkslätt byggs i samarbete mellan olika parter - kommunens olika sektorer, övriga myndigheter, företag, föreningar, markägare och invånare. Samarbetet är desto viktigare ju mindre resurser som finns till förfogande. Tillsammans får man mera till stånd.

Dessa huvudprinciper, tyngdpunktsområden och tillvägagångssätt beaktas i utvecklingen av Stads-Kyrksläotts urbana miljö och Landsbygds-Kyrksläotts landsbygdsmiljö.

Bobäcks FBK-hus, Veikkola industriområde, Fritidsbyggnad på Mössö

URBAN MILJÖ

DEN URBANA MILJÖN I KYRKSLÄTT INNEFATTAR...

Banvallens bostadsområde i Masaby, Gångbron i Kyrkdalsparken (Doktorsstigen)

...TÄTARE OCH HÖGRE BYGGANDE PÅ CENTRUMOMRÅDEN OCH I STATIONSOMRÅDEN

En urban miljö är klart tätare byggd än en landsbygdsmiljö. Täthet betyder att tomterna, kvarteren och områdena byggs effektivare. På centrumområden och framför allt i närheten av tågstationer och hållplatser byggs det också mycket. Tätare och högre byggande möjliggör ett större antal invånare, service och arbetsplatser, vilket utökar driftigheten. Dessutom bevaras grönområden tack vare tätare och högre byggande som nätverksaktiga helheter istället för separata fickor även i en stadslik omgivning.

...MÅNGSIDIGA OFFENTLIGA STADSUTRYMMEN OCH BYGGNADER

Tack vare tätare och högre byggande är det möjligt att i en urban miljö skapa flera och mångsidigare offentliga stadsutrymmen – torg, skvärer, parker och gator – samt flera olika offentliga byggnader och affärsbyggnader. Offentliga stadsutrymmen och byggnader är platser vars funktioner är viktiga för många eller för alla invånare och där de träffar andra människor endera självändamålsenligt eller vid sidan av ärenden, verksamhet eller motion.

Offentliga stadsutrymmen och byggnader byggs där det rör sig eller där man vill att det rör sig flest människor, varvid de skulle ha så många användare som möjligt. Flest offentliga stadsutrymmen och byggnader byggs därför på centrumområden och vissa av dem, så som torg, kyrkor och kommunhus, byggs uttryckligen endast på centrumområden. Ändå byggs även på varje bostadsområde någon offentlig plats. Som minst är det en bostadsgata, som mest kan det vara till exempel ett daghem, en (lek)park, en skola, en rådgivning, en ungdomslokal, en idrottsplan, en näridrottsplats, en invånarpark, ett café, en restaurang och en närbutik.

Med offentliga stadsutrymmen betonas och framhävs de offentliga byggnaderna och andra viktiga platser bättre i den urbana miljön. På torg, skvärer, parker och gator ges dessa utrymme och därifrån öppnar man vyer även längre bort.

Offentliga byggnader och affärsbyggnader byggs på synliga och funktionellt centrala platser, i knutpunkter mellan eller i ändan av de mest betydande gatorna och rutterna samt vid torg, skvärer eller parker. Byggnadernas offentlighet framhävs även som öppna ingångar samt kund- och gårdsutrymmen mot offentliga stadsutrymmen: mot gator, torg, skvärer och parker.

Offentliga byggnader och affärsbyggnader byggs så att deras exteriör avviker från den övriga omgivningen för att lyfta upp stadsbilden. Ibland kan deras exteriör vara särskilt uppseendeväckande och då representerar byggandet s.k. WAU-arkitektur. Då fungerar byggnaderna som särskilda landmärken och sevärdheter.

Genomtänkt placering av offentliga stadsutrymmen och offentliga byggnaders och affärsbyggnaders synliga läge och avvikande exteriör strukturerar den urbana miljön och underlättar navigeringen i den.

...KORTA AVSTÅND MELLAN OLIKA FUNKTIONER OCH PLATSER

Tack vare tätare och högre byggande ligger olika funktioner - boende, arbetsplatser och tjänster - närmare varandra i den stadslika miljön. Då hålls avstånden hemifrån till arbetsplatsen, den dagliga servicen, hobbyer och friluftsområden kortare än i landsbygdsmiljön, särskilt då inte heller järnvägen eller motorvägen utgör ett hinder för färdsejeln. På så sätt går det åt mindre tid till resorna. Avstånden är så korta att det är möjligt att avlägga vägen till fots eller med cykel. Korta avstånd till olika platser på fritiden kompenserar också eventuell lång arbetsväg, om arbetsplatsen ligger nägonstans utanför Kyrkslätt.

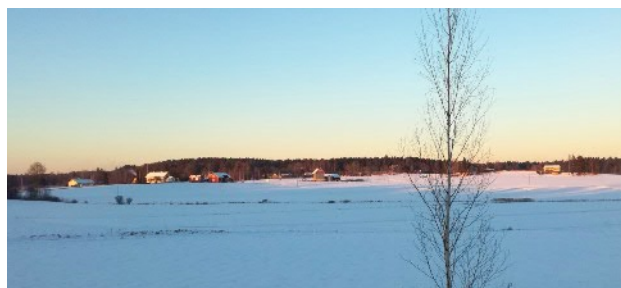
Eftersom det finns många ruttanvändare i en urban miljö, måste särskild uppmärksamhet fästas vid rutternas smidighet och tillgänglighet. Då rutterna är korta, har man även råd att satsa mer på deras trivsel genom att använda olika material, växtlighet, bänkar, armaturer, sopkärl, pollare, cykelställ, konstverk eller till exempel dagvattenbassänger.

Utvidgningen av Kyrkslätt's huvudbibliotek, plan (JKMM-Arkki-tehdit Oy), Flervåningshus i Kyrkslätt's affärscentrum

LANDSBYGDSMILJÖ

LANDSBYGDSMILJÖN I KYRKSLÄTT INNEFATTAR...

Landskapet vid Sjökulla gård, Landskap i Haapajärvi, Salen i Vols gård

...BYAR OCH KULTURLANDSKAP

I landsbygdsmiljö koncentreras byggandet i huvudsak till byarna. Utanför byarna an knyter byggandet i huvudsak till idkandet av landsbygdsnäringar dvs. jordbruk och skogsbruk med binärningar eller fritidsboende.

Byarna byggs klart glesare och lägre än en urban miljö men ändå så tätt att det är möjligt och lönsamt att centraliserat ordna vattenförsörjning och energiproduktion. Det är möjligt att också visuellt åtskilja byarna till egna helheter. Även byarnas centrum åtskiljas visuellt.

Byggnaderna kompletterar den av människan bearbetade kulturmiljön dit odlade åkrar hör. Byggnaderna stjäl inte uppmärksamhet från landskapet och strider inte med andra där synliga byggnader i fråga om läge, storlek, former, material och färger, utan följer lokala drag och traditioner.

... MÅNGSIDIGT OCH NATURNÄRA BYGGANDE SAMT BYGGNADER FÖR LANDSBYGDEN

I en landsbygdsmiljö finns det mer privat utrymme: stora gårdar och trädgårdar och lättare tillgång till naturen. Fastän naturen i huvudsak är privatägd, kan den genom allemansrätten också användas av andra. Landsbygdsmiljöns gårdar och trädgårdar ansluter naturligt till naturen som omger byggnaderna. Naturlig gårdsväxtlighet sätter byggnaderna på plats och binder ihop dem till en del av kulturlandskapet.

I en landsbygdsmiljö placeras byggnaderna i terrängen så att de följer dess former, i allmänhet så att takåsen är i riktning med höjdkurvorna. Terrängens högsta toppar och lägsta dalar lämnas obbyggda på grund av frost, vindar och översvämningar, liksom åkerområdena på grund av lantbruksnäringen och landskapet. Av bostads-, ekonomi-, produktions- och servicebyggnader bildas skyddade gårdsområden med gynnsamma mikroklimat.

Landsbygdsmiljöns närhet till naturen syns också i naturens egna, förnybara byggmaterial: byggnadernas fasader är i huvudsak trä. Även sätten för energiproduktion är i huvudsak lokal naturens egen produktion: trä, flis, jordvärme, sol- och mindre vindkraft.

Landsbygdsmiljön är typiskt sett glesbygdsområde och i byggandet av det iakttas dimensioneringen och styrningen i de lagakraftvunna planerna och bestämmelserna i byggnadsordningen.

...FRITIDSBOSÄTTNING

Den största delen av fritidsbosättningen placeras i Kyrkslätt fortfarande traditionellt vid vatten i enlighet med de nya byggplatserna som föreslagits i generalplanen eller så att den ersätter gammal fritidsbosättning. Nya fritidsbostäder anpassas till de gamla fritidsbostäderna och till strandlandskapet. Tillgången till sjöarnas och havets strandområden bör tryggas även för andra än de som är fritidsbosatta i Kyrkslätt.

Koloniträdgårdar såsom annat fritidsboende för grupper är i Kyrkslätt en av framtidens former för fritidsboende. Koloniträdgårdar placeras i närheten av goda kollektivtrafikförbindelser varvid de är ett sätt för metropolområdets invånare att ha en förbindelse till naturen.

Bastubyggnad i Hila, Sjölandskap i Kyrkslätt

KYRKSLÄTTS KOMMUN

Arkitekturpolitiskt program 2017

Ytterligare information: www.kyrkslatt.fi

Kontaktuppgifter: Kyrkslätt kommun

PB 20, 02401 KYRKSLÄTT